

Ljuset. Maten. Människorna. Miljön. Raukarna.
Ringmuren. Vindarna. Språket. Solnedgångarna.
Rosorna. Kullerstensgatorna. Vädret. Lugnet.
Och en tidig morgonrond på Kronholmen.

Text: TOMMY JEPPSSON Foto: JACOB SJÖMAN

ÄLSKADE GOTTLAND

KUSTEN ÄR KLAR!

Det klassiska fyrhuset har funnits sedan 1890 och är ett klassiskt landmärke på Visby GK.

LIKA NÖDVÄNDIGT SOM det är att packa ned ett regnställ av tålig kvalitet när man ska resa till Skottland, lika självklart är det att ta med ett par mörka solglasögon när man ska resa till Gotland. Inte för att det alltid regnar i Skottland, även om det ofta gör det, och inte för att solen alltid strålar på Gotland, även om det är den mest solsäkra platsen i landet.

Nej, solglasögonen behövs för det märkliga ljuset. Ljuset på Gotland är bländande.

Vi sitter i klubbhuset på När GK på den östra kusten och pratar om det, jag och Helen Nordenson.

Hon är ordförande i klubben och stockholmare. Hennes sambo, Per Josefsson, som också sitter med vid bordet, säger att det hade varit helt otänkbart för några år sedan, att en fastlänning skulle vara ordförande i en gotländsk golfklubb.

– Jag var väl den ende som var dum nog att ställa upp, säger Birgitta och ler snett.

Saker förändras. Även på en ö. Förändringarna tar bara lite längre tid.

Och det är ju för all del så att all förändring inte nödvändigtvis är av godo.

Kanske är det därför Gotland har en plats i så många svenskers hjärtan.

Vi bländas inte bara av ljuset utan av att livet på Gotland är lite friare. Lite mer stillsamt. Fritt från inflytande, fritt från krav. Begränsningen som en ö innebär kan också vara en frihet. Tankarna flyger lite lättare på den här ön. Eller så blir vi helt enkelt bara förtrollade av ljuset?

Helen tror att det kanske beror på att ön är så kalkrik och att den där-

för reflekterar solens strålar. Själv har jag alltid tänkt att det berodde på att ön, av naturliga skäl, omges av vatten.

– Det är många som lockas av ljuset, det är samma sak på Gotland som på Österlen. Det lockar många konstnärer och författare. Det är många som tycker Gotland påminner om Provence, säger Helen.

MÅNGA FASTLÄNNINGAR har gjort ön till sin egen. Men riktiga gitar blir de aldrig. Inte i gotlänningarnas ögon. Det handlar sällan om en hastigt uppflammande förälskelse i ön.

Gotland väcker djupare känslor som för många blir till en livslång kärlek.

– Men det är synd att man inte lyckats få turistsången att bli längre, säger Per. Josefsson som sedan han blev pensionär spenderar halva året på ön.

– I mars är det inte alltid så kul på Gotland, erkänner han. Men sången skulle kunna börja i maj och vara till hösten. Hösten är varmare på Gotland tack vare havet.

Golfen är en stor anledning till att Per fastnat på ön. Det finns många bra banor och avståndet mellan dem är kort.

Till vardags hittar man honom på När.

När det skrivs om golf på Gotland handlar det ofta om Kronholmen, Visby GK. Det är Gotlands bästa

bana och det finns de som hävdar att det också är Sveriges bästa bana.

I år har den också repat sig från den sjukdom som drabbade greenerna förra sommaren. Det var nästan lika illa som på Chambers Bay under US Open 2015. Men låt oss återkomma till Kronholmen om en liten stund.

FÖR VÅR RESA BÖRJAR i När som i sann gotländsk anda är en ganska märklig bana. Klubben har en slogan som lyder ”Spela Skottland på Gotland”.

– Det är ju mest på skämt. Vi är ju ingen riktig linksbana. Men vi tycker att hedlandskapet kan påminna lite om Skottland, säger Helen Josefsson.

Kanske har man mer gemensamt

med Skottland än vad man själva insett. För när man letar sig tillbaka i tiden så finns det uppenbara likheter mellan När GK:s tillkomst och hur spelet i tidernas begynnelse bedrevs på de skotska strandhedarna.

På 1970-talet började några från trakten att spela golf på ”savannen” runt Närsholmens fyr.

(Jo, området ser verkligen ut som en savann.)

Man ”ritade upp” en bana som mätte 3 890 meter och hade par 66. Två stenar markerade tee. Stenar markerade även greenerna. Flaggor förekom inte. Det står i klubbens historia att ”viss klippning” förekom men det skedde i så fall i smyg.

Det första klubbmästerskapet hölls 1978 och samlade 13 deltagare. Året därpå inledde man en årlig

KLASSISK MARK. Här, intill Närholmens fyr, slogs de första trevande slagen innan När GK bildades. Klippningen gjordes i smyg.

match mot Visby GK. Visby-laget vann och segerarna lär ha blivit lite överraskade när de fick priset: Varsin säck potatis, 50 kilo tung.

”Banan” på

Närsholmen blev allt mer populär. Efter några års inofficiell verksamhet bedrev uppemot 25 lokala förmågor regelbundet golfspel på ”savannen”.

1985 tog det stopp. Naturvårdsverket slog fast att golfen störde friluftsliv- och fågellivet och Länsstyrelsen satte upp en skylt vid grinden som upplyste om att golfspel på Närsholmen var förbjudet.

Man kan fortfarande promenera, →

» **NÄR OCH KÄR.**
Den varierade layouten på östra Gotland är en skönt säregen upplevelse,

FOTO: TOMMY JEPSSON

FOTO: TOMMY JEPSSON

cykla och till och med spela fotboll där om man vill.

Men golfen flyttades till en hästhage vid Punsen där Mälardalens Ridskola hade sina hästar på sommarbete. Golfare och hästar umgicks men det säger sig själv att det inte alltid var friktionsfritt.

Den nya banan fick sex hål även den och anlades på en månad. Sedan gick det stegvis tills Lasse Åberg och Patrik Lövgren 1992 tillsammans blev första spelare att gå ut på den 18-hålsbana vi ser i dag. Banan har blivit längre sedan dess, och längre ska den bli. En förestående förlängning av hål x ska göra att banan får par 70.

När är en hård bana om somrarna. Den vilar på ett tunt lager sandjord ovanpå en kalkstensgrund. Ännu ett faktum som gör att bollen kan studsas som på som Cruden Bay efter ett par dagars högttryck.

DET MÄRKLIGASTE MED NÄR är ändå att här bedrivs ett spel som vid en första anblick ser ut som en kors-

Spelet omges av stränga regler. Man måste vara över 60 och får inte vara både kåksare och golfare.

⬆️ **FRÅN NÄR TILL ST ANDREWS.** R&A tyckte att kåks verkade så spännande att de gav tillstånd till spel på klassisk mark.

ning av krocket och golf. När jag spelat tre hål och ska slå ut på det fjärde, ett korthål, kommer Berndt Svensson släntrande och med en träklubba i handen. Den ser ut som en variant av en exklusiv krocketklubba. Han frågar om han kan haka på. Givetvis kan han det. Jag slår en socket men det gör inte Berndt. Hur skulle han kunna det?

Berndt landar på green. Jag måste erkänna att det känns en smula nesligt. Jag med mina Titleist 716 AP-1 och Berndt med något som ser ut som ett misslyckat slöjdprojekt i årskurs 4.

Min boll är borta. Han har en birdieputt.

Det är sådant som kan nagga självkänslan en aning i kanten.

Det kallas kåks och När är den enda golfklubben i världen där detta bedrivs.

När klubben bildades kom en bonde med en present, en gödselkåksa. De användes förr i tiden till att sprida ut komoockor med. I dag finns en klubb i klubben som bara bedriver kåks.

Den har ett 40-tal medlemmar och i våras var åtta av dem i St Andrews och spelade.

”Det var uppe i högsta instans hos R&A. Men vi fick tillstånd. Vi kom i kontakt med Graham Campbell, som varit pro i Sverige, och han ord-

⬅️ HEMSLÖJDS-PROJEKT?

Tja, kalla det vad du vill. Men den udda klubban räckte gott för att sopa banan med artikelförfattaren.

bidragit till bilden av gutar som ett aningen originellt släkte.

FRÅN NÄR GK ÄR DET bara några mil till Slite som också ligger på Gotlands östra kust. Banan brukar allmänt betraktas som den näst bästa på ön, efter Kronholmen.

Just den här dagen är det ovanligt många spelare ute på banan, åtminstone för att vara en vardag i maj. Det är många som vill värma upp inför den stundande tävlingen Gotland Runt, där samtliga Gotlands klubbar är involverade. Till och med 9-hålsbanan Ljugarn har fått en betydelsefull roll eftersom medlemmarna i klubbarna är hänvisade dit under tävlingsperioden.

I runda slängar är 640 golfare anmälda till tävlingen som har 15 år på nacken.

Slite GK är en praktfull parkbana med generösa landningsytor. Vinden är inte lika påtaglig här som på När och Kronholmen. Banan ligger i och för sig inte långt från havet men inbäddad i lövskog och i skydd av en ås.

⬇️ SLITIGA GREENER.

Banan i Slite skiljer sig från de övriga och bär Peter Nordwalls tydliga signum.

Ändå är banrekordet bara 69 slag. Signerat pron Martin Munkhammar förra sommaren. Tidigare var Pontus Widegrens 70-runda den bästa.

— Det känns ju som att man →

MODIG SPEGEL-VÄNDNING.

Här låg Visby GK:s första tee på ett av landets bästa öppningshål. Nu är det green för ett av de vassaste

borde kunna skjuta lägre här, säger Martin.

Han har varit med i klubben sedan han var ”sork”, som klubbens VD uttrycker det.

Från det nya klubbhuset, byggt uppe på åsen, har man en magnifik vy över banan, åtminstone de hål som ligger närmast. Särskilt vyn över första tee kan upplevas besvärande för den som inte har en säker draw att plocka fram. Det känns lite som att göra entré på en teaterscen.

Det är ett smått genialt öppningshål, 253 meter långt. Jag lägger mig i greenkant och vänder mig mot terrassen för att ta emot publikens jubel och applåder. Men det var ingen där.

Jag har en chipp och en tvåputt innan jag skriver ned ett par och rullar vidare.

Det händer då och då att någon gör hole in one på ettan.

Tidigare var hålet banans tionde, men det ändrades när det nya klubbhuset byggdes uppe på åsen för sju år sedan. Går man riktigt långt tillbaka i tiden hade man haft havsutsikt från klubbhuset. Banan i dalen är byggd på gammal havsbotten och följaktligen utlagd på ren sand.

HÖJDEN VAR TIDIGT bebyggd. Det går inte att sätta en spade i marken utan att det dyker upp gamla prylar. Det var till exempel inte långt från Slite som den gamla Spillingskatten hittades. En bonde i Othem plöjde upp den med sin traktor och skrev om historien. Det visade sig att gotlänningarna hade handlat med fjärran östern långt tidigare än man trott.

Spillingskatten innehöll silver och brons och vägde 67 kilo. Den daterades till 870 e Kr.

Bonden som hittade skatten fick en miljon för att han var ärlig och berättade.

Banan i Slite utgör en kontrast till När GK. Medan När bär seasidebanans brända toner är Slite är en mer manikyrerad park- och skogsbana, klädd i grönskimmrande dräkt.

Det har sin förklaring.

På Gotland är vatten en ständig brist men tack vare att Aner å rinner genom banan (och utmanar spelaren på flera hål) kan Slite fylla sina dammar och vattna sina fairways, också när vattningsförbud råder.

Även i Slite var det eldsjä-

En tidig sommarmorgon när dimman lättar av solens uppgång, är banan magisk av en helt annan anledning.

larna som byggde banan i slutet av 1980-talet och startade klubben som i dag består till hälften av fastlänningar. Turistande greenfeegäster är en viktig tillgång.

– Utan dem hade vi inte kunnat ha en sån här anläggning. Bara medlemmarna kan inte driva runt det. Hälften av intäkterna kommer från greenfee, säger Tommy Jacobson som är VD för klubben.

Tiden som ligger framför honom är klubbens bästa. I juli är banan i stort sett fullbokad.

En hel del har hänt på banan, mer ska hända. Banarkitekten Christian Lundin har varit på besök. I vår har sand i alla bunkrar bytts.

– Vi fick via Cementa tag i fin sand som är hämtad från havsbotten utanför Bornholm. Det är mycket kisel i den så den är nästan vit. En bana måste utvecklas, förändras och förfinas hela tiden. Vi jobbar på den för att få en jämnare kvalitet.

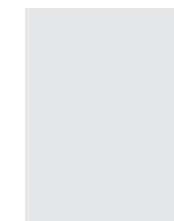
Målet är en bana i toppskick till nästa sommar. Då ska Island Games spelas på Slite.

Öarnas egen olympiad.

Undrar om kåks kan bli en av grenarna?

HUR MAN ÄN ser på saken – det går inte att lämna Gotland utan att besöka Kronholmen. Många drar parallell mellan Visby GK och Turnberry på grund av fyren. Det är inte fel. Men man skulle också kunna säga att banan är för Sverige vad Royal Dornoch är för Skottland.

FOTO: TOMMY JEPSSON

XCXCXCXC.

FMus eate porat. Erio qui totam dessitibusam alignit res esequas eossequ mos.

HOLK-IN-ONE.

Sannolikheten att någon upprepar den här prestationen får bedömas som liten.

En bana som många hört talas om men som inte alla spelat eftersom den ligger lite avsidat till. Men de som kommit hit ångrar sig inte.

När jag spelade banan med ”Kenta” Nilsson, det gamla hockeyproffset som sedermera försökte sig på en karriär på seniortouren, sa han spontant efteråt att han föredrog Visby GK före Bro Hof. Det är väl det bästa betyg en bana kan få, i Sverige i alla fall.

Vi har ju snuddat vid tanken att Gotland är en ovanlig ö, där märkliga saker händer.

Kronholmen är därvidlag inget undantag.

Här gjorde ”Curre” Johansson Sveriges förmodligen enda holk in one för några år sedan. Det sitter em plaket på trädet som upplyser om detta märkliga slag: En drive som flög 190 meter innan de försvann in i hålet på holken.

Banan renoverades av Pierre Fulke och Adam Mednick för några år sedan.

Rondtiderna sköt i höjden och banans utmaningsgrad mildrades året därpå. Men banan kan fortfarande vara en vildsint utmaning en dag när det blåser. En snabb titt på tallarna som omgärdar många fairways ger en indikation om hur hårt det kan blåsa här. De växer lika mycket i sidled som på höjden.

BANAN ÄR ALLTSÅ av utpräglad seasidekaraktär: Vild, motsträvig och illmarig. I alla fall när det blåser.

En tidig sommarmorgon när dimman lättar av solens uppgång, är den magisk av en helt annan anledning.

Men det är faktiskt inte bara för banans skull jag ständigt återkommer till Kronis. Här finns också Sveriges bäst belägna klubbhuster-rass. Stilla dagar när solen ligger på är det lätt hänt att en öl blir till flera när man vilar ut efter rundan. Det är en gåta att inte fler gutar åker hit bara för att sitta och njuta, även om de inte spelar golf.

Ingen annanstans är gotländska ljustet så starkt som här. ●